

Gasilsko reševalna služba Letališča Portorož

Tomaž Kopriva, vodja GRS

Letališče Portorož leži v prijetnem in mirnem okolju, na robu Sečoveljskih solin, na meji med Slovenijo in Hrvaško, oddaljeno le 6 km od Portoroža. V bližini se nahajajo drugi počitniški kraji npr. Piran (10 km), Izola (13 km), Koper (20 km), Umag (15 km).

Registrirano je kot javno letališče, odprto za domači in mednarodni potniški ter tovorni promet. Namenjeno je za prevoz potnikov in blaga ter za športne, šolske, turistične in poslovne polete. Celoten letališki kompleks z VPS (vzletno pristajalno stezo) je nepravilne pravokotne oblike dolžine približno 1.400 m in širine 130 do 450 m (slika 1).

Slika 1: Letališče Portorož

Letališče Portorož leži na dveh metrih nadmorske višine v smeri severozahod–jugozahod. Na njem lahko vzletajo in pristajajo vsa eno in več motorna batna, reakcijska in turbo-propelerska letala kapacitete do 80 potnikov (odvisno od karakteristik zrakoplova) ter vse vrste helikopterjev. Površina vzletno-pristajalne steze (VPS) meri 1.200 X 30 metrov in je opremljena z osvetlitvijo za nočno letenje in radio-navigacijskimi sistemi VOR (visokofrekvenčni vsesmerni radijski oddajnik), DME (naprava za merjenje razdalje) in NDB (neusmerjeni radijski oddajnik). Koda za označevanje letališča po IATA je POW, ICAO koda LJPZ in SITA koda POWAPXH.

Letališče po odloku opravlja javno gospodarsko službo:

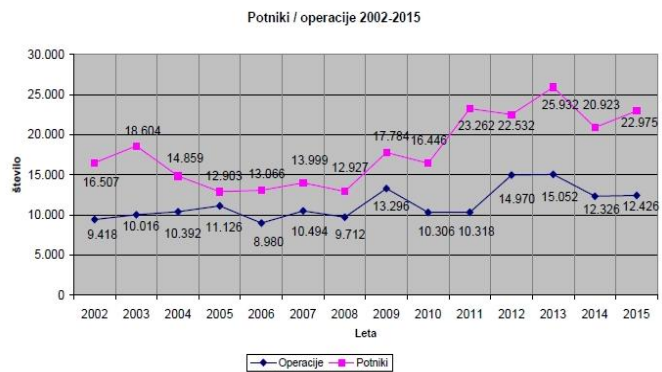
- zagotavlja varen in reden sprejem ter odpravo zrakoplovov, potnikov, blaga, pošte,
- vodenje in oskrba zrakoplovov ter potnikov na zemlji,
- zagotavljanje protipožarne službe, fizičnega in tehničnega varovanja letališča,
- oskrba zrakoplovov z gorivi in mazivi,
- urejanje formalnosti glede potnih listin in carinski pregledi,
- letalska šola,
- gostinske in druge storitve namenjene potnikom in spremljevalcem,
- delovanje posameznih turističnih organizacij ter ostale dejavnosti, povezane z zračnim prometom,
- hrambe zrakoplovov, vozil in plovil,

- oddaje poslovnih prostorov in manevrskih površin v najem,
- prodaje trgovskega blaga.

Po Pravilniku o reševalni in gasilski službi na javnem letališču so letališča razvrščena v reševalno gasilske kategorije od I. do X. Kategorija predpisuje minimalna gasilska vozila, sredstva, opremo in število gasilcev-reševalcev. Odvisna je od dolžine zrakoplova in njegove širine trupa, kateri lahko vzletajo in pristajajo na letališču. Glede na velikost zrakoplovov, ki pristajajo na Letališču Portorož, je ta razvrščen v II. gasilsko kategorijo (zrakoplovi dolžine od 9m do 12m in širine trupa do 2m). Na posebno zahtevo, ki mora biti podana vsaj 12 ur pred predvidenim poletom, pa se lahko zagotovi tudi IV. gasilska kategorija (zrakoplovi dolžine od 18m do 24m in širine trupa do 4m). Predhodna zahteva za IV. kategorijo je pomembna predvsem z vidika zagotavljanja ustreznega števila gasilcev-reševalcev.

Letališče razpolaga s sodobno opremo, s tehnično in avio-bencinsko službo (gorivo Avgas 100LL in JET A-1) ter je odprto v poletnem času od 8:30 do 20:00 LT in zimskem času od 8:00 do 16:30 LT. Po posebni najavi se obratovanje letališča lahko podaljša. Na ploščadi je prostora za parkiranje devetih letal generalne kategorije in dve mesti za večja potniška letala (DASH 8, ATR-42/72, SAAB 340). Na travnatih površinah je 28 mest za parkiranje letal do 1.500 kg z varovalnimi sidri in 20 mest brez varovanja.

Letališče Portorož je pomanjšana kopija velikega letališča, kot je npr. ljubljansko letališče Jožeta Pučnika ali mariborskega letališča Edvarda Rusjana. Ima skoraj vse službe, ki sodelujejo pri sprejemu in odpravi zrakoplovov, potnikov in tovora. Obstaja nekaj razlik - velikost vzletno-pristajalne steze zrakoplovov ter majhno število zaposlenih, ki hkrati opravljajo več pomembnih nalog za varnost zračnega prometa, kar je najpomembnejša razlika. Iz grafa na sliki 2 je razvidno, da se je letu 2015 na Letališču Portorož –letališče ima 13 zaposlenih - odvijalo 12.426 operacij (vzletov in pristankov letal) z 22.975 prepeljanih potnikov. Za primerjavo vzemimo letališče Jožeta Pučnika s 397 zaposlenimi, ki je imelo leta 2015 32.893 operacij, zaradi večjih letal pa 1.464.579 prepeljanih potnikov.

Slika 2: Št. operacij in prepeljanih potnikov po letih

Trenutno je na letališču 13 redno zaposlenih. To število se nekoliko poveča v poletni sezoni, kajti na pomoč nam priskočijo študentje, ki morajo opraviti obvezno delovno prakso - predvsem študentje Fakultete za pomorstvo iz Portoroža. Gasilsko-reševalno službo (GRS) opravlja 6 gasilcev, razporejenih v delovne izmene. Trenutno sta v GRS tudi 2 mlajša sodelavca, ki ju čaka izobraževanje za poklicne gasilce na Igu, nato pa še izobraževanje na letališču - Letališče Portorož ima organizirano Letalsko šolo za izobražuje novo zaposlenih delavcev in drugih znanja željnih kandidatov za pridobitev licence letališkega strokovnega osebja. Področja izobraževanja so:

- dela v zvezi s požarno varnostjo zrakoplovov in letališč,

- dela v zvezi z oskrbovanjem zrakoplovov z gorivom in mazivom,
- dela pri zemeljski oskrbi zrakoplovov, potnikov in tovora.

Kako postati gasilec-reševalec na letališču

Splošno je znano, da so letališča glede varnosti dokaj zaprti kompleksi, kjer jih večina ljudi ne pozna, kako letališča delujejo »znotraj te ograje«. Če se giblješ po letališki stavbi, kmalu ugotoviš, da obstajajo prostori in področja, kjer je prepovedano gibanje nezaposlenim osebam ali osebam s posebnimi dovoljenji. Večina služb na letališču skritih očem javnosti. Mednje spada tudi gasilska služba.

Gasilci na letališču - poleg svojega gasilskega dela - običajno opravljajo tudi drugo delo, vezana na oskrbo zrakoplovov, potnikov in tovora. Obstaja pravilo, da morajo v primeru intervencije v času, ki je krajši od 3 minut, posredovati v najbolj oddaljenem delu letališča s 50% količino pene, ki je predpisana za gasilsko kategorijo. Ostala vozila morajo prispeti na mesto nezgode najkasneje 1 minuto za prvim vozilom.

Gasilec-reševalec na letališču je poslanstvo, ki si ga ne more privoščiti vsak. Ni dovolj, da je oseba samo iskalec zaposlitve, mora imeti tudi čut za pomoč ljudem, ki so v stiski, nevarnosti in potrebujejo tvojo pomoč. Zahteva se osnovna izobrazba, ki ni nižja od V. stopnje in seveda brezhibno zdravstveno stanje. To je osnova, da te letališka uprava prijavi na razpis za izobraževanje za pridobitev poklica gasilec. Po končani Gasilski šoli se gasilci vrnejo na svoja delovna mesta na letališču, kjer se izobraževanje nadaljuje. Potrebno je sodelovati na predavanjih in praktičnih vajah iz področja reševanja in gašenja na letališčih (minimalno 40 ur). Po opravljenem izobraževanju prične teči 3-mesečni rok, kjer gasilec pod nadzorom mentorja opravlja delo v gasilski službi letališča. S tem so izpolnjeni vsi pogoji za pristop k opravljanju preverjanja znanja za letališkega gasilca. Le-to se opravi pred komisijo, ki jo sestavljajo nadzorniki Javne agencije za civilno letalstvo (CAA). Samo preverjanje se opravi s testom in tudi praktičnim delom v obliki gasilske vaje. Po uspešno zaključenem izpitu se pridobi pooblastilo, ki se vpiše v Licenco letališkega strokovnega osebja. To pooblastilo je treba vsaka 3 leta podaljševati, za kar se mora izvesti obnovitveno usposabljanje, vaje, testi in zdravniški pregled.

Gasilska vozila in oprema

Gasilsko vozilo MAN TGA 18.530 je gasilsko vozilo za hitre intervencije (slika 3). Vozilo ima motor s 395 kW (530 KM), avtomatski 12-stopenjski menjalnik in pogon na vsa štiri kolesa. Zagotavlja pospeške 80 km/h v 25 s in hitrostjo večjo od 105 km/h. Količina vode je 5.400 l ter 500 l penila.

Slika 3: Gasilsko vozilo za hitre intervencije MAN TGA

Gasilsko vozilo FAUN je težko gasilsko vozilo za intervencije (slika 4). Ima dva motorja DEUTZ F 10 L 413 F z 10 valji, ki je zračno hlajen in ima moč 235 kW (320 KM), avtomatski 3+1-stopenjski menjalnik in pogon na vseh šest koles. Zagotavlja pospeške 80 km/h v 40 s in hitrostjo večjo od 100 km/h. Količina vode je 9.000 l in 1000 litrov penila.

Slika 4: Težko letališko gasilsko vozilo FAUN

Slika 5: Manjše gasilsko vozilo za hitre intervencije DODGE W-450

Gasilsko vozilo DODGE W-450 je gasilsko vozilo za hitre intervencije, leto izdelave 1982 (slika 5). Poganja ga bencinski motor V8 z močjo 124,5 kW (170 KM). Ima avtomatski tristopenjski menjalnik in pogon na vsa štiri kolesa. Zagotavlja pospeške 80 km/h v 25 s in hitrostjo večjo od 105 km/h. Količina vode je 800 l vode ter 200 l penila.

»Letališka gasilska vaja 2016«

Del scenarija gasilske vaje marca 2016 je bil, da je na vzletno - pristajalni stezi portoroškega letališča zagorelo manjše enomotorno letalo Cessna-172 (slika 6). Aerodrom Portorož je organiziral gasilsko vajo, kjer so sodelovale tudi zunanje gasilsko-reševalne enote iz obalne regije - zaradi prenove komunikacijskega sistema in kompatibilnosti s poklicnimi ter prostovoljnimi gasilskimi enotami glede komuniciranja smo izvedli gasilsko vajo manjšega obsega.

Slika 6: Letališka vaja s požarom manjšega letala

Na vaji so sodelovali gasilsko-reševalne ekipe letališča Portorož (2 vozili), Gasilska Brigada Koper-izpostava Lucija (1 vozilo), PGD Sečovlje (1 vozilo) in PHE Obala (1 vozilo). Vaja je odlično uspela, saj je pokazala dobro pripravljenost gasilcev, ustrezno znanje za posredovanje v tovrstnih nesrečah ter vzorno sodelovanje vseh služb (Slika 7).

Slika 7: Sodelovanje na vaji

Kako v prihodnosti

Vizija portoroškega letališča je usmerjena k statusu enega izmed vodilnih letališč za splošno letalstvo v jugovzhodni Evropi in vzpostavitev javnega prometa, v sodelovanju s turističnim gospodarstvom v regiji. Obstoječe tehnične lastnosti letališča so trenutno dokaj neprimerne - predvsem zaradi prekratke VPS, ki ne omogoča pristankov komercialno upravičenih letal (trenutno lahko pristajajo/vzletajo letala z do 80 sedeži). Za uspešnejše trženje turistične destinacije bi bilo potrebno podaljšati vzletno-pristajalno stezo, vključno z obračališčem, povečati letališko ploščad ter urediti varovane parkirne prostore za osebna vozila pred letališkim terminalom. Premalo je tudi površin za shranjevanje letal splošnega letalstva, po katerem obstaja veliko povpraševanje.

Priprava dokumentacije v zvezi s podaljšanjem vzletno pristajalne steze za 200 m ter obnova ostale infrastrukture je v teku, vendar so postopki zelo dolgotrajni - zelo velika togost slovenske birokracije. S poenostavitvijo postopkov in pridobivanja dovoljenj, bi se omogočil hitrejši razvoj gospodarstva in turizma. Na sliki 8 so prikazane želje povečanja letaliških kapacitet. Letališče Portorož je v sosednjih državah v splošnem letalstvu poznano kot zelo gostoljubno in domače letališče ter - ne glede na svojo majhnost - slovi po zelo profesionalnih storitvah oskrbe potnikov in letal.

Slika 8: Želje o povečanju letaliških kapacitet

Vir: Letališki priročnik Letališča Portorož.